

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Middelrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; A. Janse, Biggerekkerie; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden, Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijcknaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijcknaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meina, Groningen; Dr A. Ringnald, Ermelo; P. J. Risseur, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanawerd; Dr J. Smelle, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroom, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zaandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

Zij, die zich thans op ons blad abonneren,
ontvangen de tot 1 April a.s. verschijnende
nummers gratis.

INHOUD: Hoofdartikel: Eschatologie en prediking. I. Naar een nieuwe psalmberijming? — Uit de Schrift: Grootelijks begerd. (Luc. 22:15). — Kerkelijk Leven: Prof. Hepp over de ziel. V. Prof. Hepp in brochure III. Onsterfelijkheid. Het raadselachtige in de brochure van Prof. Hepp. — Even Parkeeren: De concentratie van het geloof. — Pop. Wet. Schetsen: „Het Proces tegen Jezus van Nazareth.” V. — Muzikale Kroniek: Het Boek der Psalmen. III. — Perschoon. — Stemmen uit onze Kerken. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Eschatologie en prediking.

I.

Het kan niet ontkend worden, dat onder ons de eschatologie naar Gereformeerd belijden een verdieping heeft ondergaan, waarvoor wij niet anders dan dankbaar kunnen zijn. Het is voor ons niet alleen meer de „leer van de laatste dingen”. Door de publicaties van den laatste tijd is dunkt mij o.m. dit wel komen vast te staan, dat wij de gansche geschiedenis eschatologisch hebben te zien, en wel hierom, omdat de Heere elken dag werkt om tot Zijn nieuwe wereld te komen. Omdat er een toekomstige wereld is (aloon meloon) daarom is elke dag van deze wereld (aloon houtos) eschatologisch, zit in elken dag de spanning naar het „punt des tijds”, het heendringen van God naar het einddoel. Met andere woorden, de catastrofe van den laatste dag kan niet komen voor en aler onze dagen er geweest zijn. Wij belijden toch ook, dat Christus wederkomt (de laatste dag) en dat Hij komende is (alle dagen). Hij, de HEER ook van alle dagen, werkt, opdat straks de laatste dag komen kan. Het is dan ook onze groote vreugde, dat alle dagen eschatologisch zijn.

En het feit, dat alle dagen eschatologisch zijn, is niet iets nieuws. Ook Adam heeft in het paradijs zijn dagen eschatologisch gezien, en beleeden, en heeft ook verlangd naar die andere wereld, die hem beloofd was. Hij heeft ook in zijn dagen geboden en geroepen tot Hem, Die de groote „tijd-voltrekker” was, en Die werkte om deze wereld heen te dringen naar het oogenblik, waarop zij met een „schok” over zou gaan in een geheel andere wereld, die blijven zou tot in eeuwigheid. Ook Adam heeft verwacht het „onbewegelijk koninkrijk”.

En waar wij vandaag de wereld en haar geschiedenis en ons eigen leven mogen zien als van Jezus Christus, den tweeden Adam, en wij in Hem weer mede-arbeiders Gods zijn, die vandaag in eenigheid met Gods Geest arbeiden, daar hebben wij ook het groote gebod ontvangen om weer in hoofd en hart te hebben het groote werk Gods, het groote systeem van Zijn arbeid. Niet ons systeem, niet onze beschouwing, maar het systeem der Schriften, dat wij dagelijks trachten beter te verstaan. Wanneer dan ook onze belijdenis aangaande de eschatologie verdieping heeft ondergaan, bewijst dat, dat wij nooit kunnen zeggen: wij zijn klaar. Ons geloof denken heeft altijd te werken aan de openbaring Gods. Zoodra wij zeggen wij zijn klaar, gaat ontbreken de altijd doorgaande geloofige denkwerkzaamheid, en krijgen wij onze „beschouwingen”.

Dit moet dan ook de eerste vrucht zijn van deze verdieping, dat wij beseffen weer in de wereld te staan gelijk de eerste Adam eenmaal gestaan heeft, nu in Christus Jezus. Wij hebben als kinderen des koninkrijks te werken en te strijden en te bidden tot Hem, Die de groote tijd-voltrekker is. Het „Onze Vader” begint dan ook met deze bede „Uw Naam worde geheiligd”. In deze bede ligt de erkenning, dat Hij, onze Souverein en Vader, in ons werken moet het willen en het werken naar Zijn welbehagen, dat Hij ons leiden moet door Zijn Geest, zullen wij mede-arbeiders zijn, en als mede-arbeiders ook onszelf kunnen heenwerken naar het „punt des tijds”, en dies naar de toekomstige wereld. Wie deze bede bidt, belijdt dat al zijn dagen eschatologisch zijn in deze wereld, en dat de Heere de groote Werker is.

Wie zijn arbeid — welke dan ook — abstrahert van de toekomstige wereld, die beleedigt zijn hemelschen Vader, Die hem weer te werken gezet heeft, maar ook, die kent niet — althans vandaag — de heerlijkheid van zijn leven in Christus, weer te mogen werken, en weer te kunnen werken in deze wereld, en in dat werk zelf ook van beneden uit de wereld heen te dringen naar het punt des tijds. En hij loopt gevaar zijn eigen zaligheid zoo te accentueeren, dat het eindpunt van zijn gedachten wordt het straks-in-den-hemel-zijn, terwijl hij niet voor zijn aandacht meer heeft het soli Deo gloria, hoewel hij er den mond vol van hebben kan.

Juist deze verbreding van ons geloof aangaande de eschatologie zal ons leeren ons leven zuiverder te zien en onze dagen beter te accentueeren. Wanneer alle dagen eschatologisch zijn, hebben wij elken dag te werken in vrede met God (een vrede, die ons beloofd is op ons geloovig gebed) en in eenigheid met den Geest (welke ons toegezegd is; denk maar aan het Uw Naam worde geheiligd). En wie zoo leeft en bidt en werkt, die vertrouwt zichzelf elken dag toe aan zijn hemelschen Vader, den werker en den tijd-voltrekker, en die geloof, dat hij straks met God, zijn Souverein en Vader, het punt des tijds bereiken zal, omdat God getrouw is en Gods werk eeuwig zeker is.

Men heeft in den laatste tijd wel eens de opmerking gemaakt, dat het vele spreken over de eschatologie ons onrustig maakt. Het „eschatologisch preeken” in onze kerken zou dan ook onder invloed van Barth e.s. staan. Maar is dat nu wel waar? Waar de Heere ons Zijn vrede heeft gegeven in Jezus Christus, en waar Hij ons in gemeenschap met Hem Zijn Geest schenkt, daar wordt het eschatologisch werken de blijdschap van het leven. Wie zenuwachtig wordt, wie onrustig wordt, wie het niet hebben kan, die vrage zich af of het misschien daar van daan komt, dat hij zich het gansche werk Gods, dus ook de komende catastrofe, ook het geopenbaard worden voor den rechterstoel van Christus, zich niet voor oogen durft stellen. Wie zich den Heere voor oogen durft stellen — ik stel den Heere geduriglijk voor mij — die durft ook alle dagen voor zijn aangezicht te hebben, die verdringt niets meer uit zijn leven. Hij behoeft ook niets meer te verdringen, want hij leert dagelijks het vreezen en beven af. Hij denkt maar niet liever aan wat komende is, neen, hij werkt zich geloovig en dus ook kalm naar den uitersten dag heen en leert God danken, dat er gelukkig weer een dag voorbij is.

Een tweede opmerking is deze. Men zegt, wanneer gij zoo met nadruk over de eschatologie spreekt, en wanneer de preeken eschatologisch worden, dan zal men straks geen waardeering meer hebben voor deze wereld — waarin God ons „nog” zooveel gelaten heeft — en dan komt ge, al bedoelt ge dat niet, toch weer uit bij de dialectische theologie. Maar dit kan men alleen zeggen, wanneer men zelf aan de eschatologie verbindt het gedachten-complex, dat onder ons gangbaar was. Wanneer de eschatologie voor ons alleen

maar is het sluitstuk der geschiedenis en als sluitstuk der geschiedenis gebruikt wordt om op te roepen tot bekeering, dan kan dat zeker uitloopen op een verachting voor deze wereld. Maar dan is de eschatologie ook „het thema” van den een of anderen predikant, gelijk een ander tot „thema” heeft de „nimmer-eindigende eeuwigheid”. Maar zulke thema's zijn ook geen bediening des Woords, wijl geabstraheerd van de gansche openbaring Gods.

Het feit, dat al onze dagen eschatologisch zijn, gelijk ook de dagen van Abraham, van David enz. moet ons er toe brengen deze wereld positief te zien. God heeft uit genade weer aan ons werk verbonden de wereld van de toekomst; wij zijn positieve mede-arbeiders Gods. Wij worden maar niet wat bezig gehouden door den Heere in deze wereld in afwachting van wat komende is. Indien dat zoo was, zou men kunnen zeggen: deze wereld is niets, laat ons ons heenstrekken naar de toekomst. Maar zoo staat het Goddank niet. Wij werken met twee werelden voor oogen. En deze wereld is elken dag goed, omdat Christus haar gekocht heeft met Zijn bloed, en elke dag is van groote betekenis, en al ons werk is van het grootste belang.

Wij mogen geen dag zeggen het is hier „nog” goed en laten wij dat toch waardeeren. Wij moeten elken dag met de dingen dezer wereld werken tot Zijn eer — hoewel niemand onzer een volkomen werk aflevert, maar onvolkomen, en met zonden bevekt. Wie zegt het is hier „nog” niet zoo slecht, en niet meer zegt, die loopt juist gevaar weer terug te vallen tot onze oer-zonde — het leven en het werk te abstraheren van het groote werk Gods. Wij mogen geen dag deze wereld los zien van de toekomst, van de aloon meloon. Wij zullen weer leven met het gansche werk Gods voor onze aandacht — wij zijn toch een koninklijk priesterdom — en beginnen met de accenten in ons leven te leggen, zooals God dat ons beveelt. Dat is ootmoedig, wij gehoorzaam. Hij begeert grootelijks naar de nieuwe wereld, daarom heeft Hij deze wereld lief. (Joh. 3:16). Daarom doet Hij Zijn zon opgaan over boezen en goeden. Omdat er een nieuwe wereld komende is, moeten wij met blijdschap in deze wereld werken, want zij is goed en schoon (in Christus), zolang die andere nog niet gekomen is.

En als wij het weer zoo zien, en geloovig beleven, dan houden wij ook op met bijv. de geschiedenis van den moordenaar aan het kruis (ter ellder ure gered!) begeerlijker te vinden dan het leven van een Timotheüs, die van jongsaf de Schriften geweten heeft. Wij zullen het voor groote vreugde achten, wanneer ons leven een verkiezing Gods is in Zijn dienst, en wij jaren lang Zijn mede-arbeider mogen zijn. Het is heerlijk ter ellder ure gered te worden, maar heerlijk is van jongsaf tot Zijn dienst te zijn ingegaan, en vele jaren mede-arbeiders Gods te zijn geweest in deze wereld, die weer opgebloeid is in Jezus Christus. Het is groter verkiezing, en rijker genade.

Wij zullen ons verheugen, dat door Barth e.s. ook het vraagstuk van de eschatologie opnieuw gesteld is, en wij gedrongen zijn geworden onze gedachten er weer aan te besteden. Het is wel jammer, dat wij gedrongen moesten worden. Maar als ik wel zie, is het niet meer voor ons een hoofdstuk uit de dogmatiek alleen, maar tegelijk een werkstuk voor alle dagen. En ook op dit punt is weer opnieuw gebleken, dat gehoorzaam denken naar en uit de Schriften het leven altijd rijker maakt, want juist de Schrift bewaart ons voor abstracties.

En dat deze dingen ons ook wat te zeggen hebben voor onze prediking, dat begrijpen we nu vanzelf.

Maar daarover in een volgend artikel.

H. v. d. B.